

İlmek

Bahtiyar ASLAN

Bir silahı olsa kendini vuracak. İçin için tekrarlayıp duruyor bunu. Fakat kimseye duyurmaya niyeti yok. Sonra bir ip, sonra bir ilmek... Neden olmasın! Odaları yalnızlıkla dolduruyor, geçip salonun orta yerine kuruluyor. Gözleri sürekli tavanın aklığında. Ampulden sızan zayıf sarı ışığın kat kat açılan halelerine bakıyor. Bir şey düşünebilmeyi ne kadar da isterdi şimdi. Zihni sürekli meşgul fakat düşünce namına küçücük bir kırıntı bile yok ortada. Kopuk kopuk cümleler dolaşüyor. Cümlelerin fotoğrafları kesik kesik. Hiçbirisinin sonu yok. Bir hükme bağlanamayan tuhaf şeyler bunlar. Hiçbirisi bir önceki ya da sonrakiyle ilgili değil. Yine de kesintisiz akan bir söz ırmağı var ortada. Belki de o ırmak akıp durmaktadır kendisinden bağımsız ve belki de akıp giden bu söz ırmağını oluşturan kendi zihni değildir. Her şey bir yanılığdan ibaret olabilir elbette. Tanrının ırmağıdır akıp duran belki de. Kıyıya atabilse kendini... Kıyıya? Bunu gerçekten istiyor mu, bir çabası var mı bunun için? Kıyıyla, kıyıya yayılan ince kumlarla, küçük çakıllarla, çakılların gerisinde yükselen kayalarla bir ilgisi olabilir mi? Bir geçmişti? Onları özlemek, onlara doğru kulaç atmak için bir sebebi?

Taşları bir şiire fırlatmak gibi bir şey.

Bunu neden söylediğini bilmiyor. O söz ırmağının içinden bir şeye benzeyen, bir anlamı olan -gerçek bir anlamı var mı bunun, emin değil- tek öbek bu. Bunu söyleyebildi sadece. Peki ya şiiri taşlara fırlatmak? “Bir şey düşünebilmenin eşliğinde miyim yoksa?” diyor, bu sorunun bile bir düşüncesinin olduğunu fark ederek seviniyor. Fakat öncekilerin düşünce olamayacağını düşünmeye başlıyor, sonra da onlara bir ad bulmaya çalışıyor. Çok geçmeden “olsa olsa duyuş olabilir” diyor. Bir ad buldu işte. Ne var ki bu adı kendisi icat etmedi, Tanrının ırmağından bir damla su aldı, belki bir balık tutup çıkardı. Yepyeni, o ırmağa ait olmayan bir şey, bir ad bulmalı. Belki ad bile olmayan bir şey... O şey her neyse, onu bulduğunda, tam da bulduğu anda Tanrı o şeyi yaratmış olmayacak mı? Tanrı’dan habersiz, Tanrı’dan gizli ve Tanrı’nın bilgisi dışında bir şey bulmak... Bunun imkânsızlığının farkında. Sırf bu yüzden bile bir silahı

Öykü

olabilir. “Yoksa bir dairenin içinde dönüp duran dolap beygirlerinden farkımız yok mu?”. Bu düşünceler, bir hükmü olan şeyler, bir hükmü olduğu için onu gerçeğe, hayata bağlıyor, sevinir gibi oluyor bir an. Yaşama duygusu, yaşama isteği teninde sıcak bir el gibi dolaşüyor. Yahut bir çift ışıklı göz geziniyor vücudunda. Ama bu isteğe yenilecek değil o. Ah bir silah, ah bir silah...

Ses uyumunun farkında. Gülümsüyor. Kalkıp giyiniyor, hızlı hızlı hazırlanıyor, saçını tarıyor parmaklarıyla, ayakkabılarının tozuna üfleyip öyle geçiriyor ayaklarına, kapıyı usulca kapatıyor, anahtarı her zamanki gibi bir kerecik çeviriyor yuvasında, merdivenleri hızlı hızlı, koşarak iniyor. Dışarıda içindekine denk bir rüzgâr var. Irmağın çağlıtıyla yarışan bir uğultu...

Gidip bir salkım söğüdün gölgesine sığınmalı. “Gece yarısı mı?” deyip gülümsüyor kendi kendine. Gökte nedense yaralanıp kanayan bir ay var. İncecik çizgileri çok derin, besbelli. Gölgesine basa basa çıkıyor kasabanın dışına. Arada bir farlarını gittikçe genişleyen bir boru gibi uzatan arabalar geçip gidiyor yanından. Öylesine, amaçsız, düşünceleri, hayır, “duyuş”ları gibi, bağımsız, sebepsiz bir biçimde, hatta biçimsizce yürüyor. Belki de eve geri dönüp salonun orta yerinde, o zayıf sarı ışığın altında -sahî, ampulün yanında tavana sabitlenmiş küçük bir halka da var, avize asmak için olmalı- bir iple, bir ilmekle her şeye, bir türlü bir şey olamayan her şeye son vermeli. Uğursuz ulumalarla çınlıyor ova. Köpekler karşı tepelerdeki makiler arasına öbekenlenmiş sarhoşları haber veriyorlar. Unutmak istedikleri ne var ki sarhoşların? Acılarından mı, aşklarından mı, gerçeklerinden mi, yalanlarından mı, eşlerinden-dostlarından mı kaçıyorlar?

Sabaha karşı dönüyor eve. O sarı, cılız ışığın altında durup tavana bakıyor uzun uzun. Ampulün etrafındaki halkalar hareketleniyor, dönüp duruyorlar. Döndükçe hızlanıyor, hızlandıkça derinleşiyor, git gide bir anafora dönüşüyorlar. Sonra bu anafor o sarı cılız, hastalıklı ışığı yutuyor. Odaya karanlığın çadırı açılıyor. Kıldan, kapkara, kubbemsi bir çadır bu. Her şeyi örtüyor. Hiçbir şey görünmüyor artık. Fakat yine de başının üstünde bir anafor gittikçe artan bir hızla dönmeye devam ediyor. İşte buradan, bu anaforun içinden geçerek bitirecek her şeyi. Anafor, bir ip ve ilmek demek artık.

Beyninin içinde bir volkan kaynamaya, püskürmeye başlıyor. Ateşin su gibi olduğunu görüyor, hayır, bunu yaşıyor. Damarlarında küçücük adımlarla ilerleyerek bütün vücudunu, hatta iradesini saran, sarsan bu yangının içinde sürekli bir çözümlüyle eriyip akıyor. Kulaklarından akan lavların omuzlarında soğuyup donduğunu hissetmek istiyor, olmuyor. Omuzları da, kolları da eriyip bu akışa

katılıyor. Bütün bedeni akıp gidecek, döşemeye yayılacak sonra belki taş kesilecek, belki de gri bir toz olarak döşemeye sıvanacak. Kendi kendinden boşalmak gibi bir şey bu, suyun sudan, ateşin ateşten arınması gibi. Mümkün mü böyle bir şey? Buna verilebilecek bir cevap var mı bir yerde? Sürekli kendinin dışına akarak kendinden kurtuluş... Kurtulamayış... Bu akışın bittiği bir yer olmalı. Bir yer, bir zaman... Hayattan bu kadar koparak yaşamaya devam etmek nasıl mümkün oluyor? O volkan birazcık sussun, birkaç saniye yürüyüşüne ara versin diye kendisini yüksek bir binadan tepe üstü atabilir. Bir şey, bir küçük kıpırdanış, bir ürperme, bir titreme belki de, hatta sakallarında, ellerinin üstündeki tüylerde, tüye has bir hareketlenmenin gerçekleşmesi, bir oluş, bir fiil... Sahip olduğu irade -gerçekten sahip olabildi mi tek bir an bile, bilmiyor- ya da ona hükmeden, sahip olan, onun üzerinde ameliyesini gerçekleştiren şey, her neyse, bir şey, bir oluş gerçekleşirse... Belki o zaman volkanın akışı duracak, belki o zaman damarlarında, derisinin altında serin bir rüzgâr esmeye başlayacak. Küçük bir şey yapabilecek, bir tüyü kıpırdatacak kadar da mı iradesi yok? Bir şey olsa, bir şey başlasa, başlasa ve bitse -başlangıcı ve bitişi olan bir şey ancak şey olabilir diye düşünüyor- belki o zaman yaşadığına hükmedebilecek ve belki o zaman ip ve ilmek bir düşünceye dönüşebilecek...

Öylece ne kadar kaldığını hiçbir zaman bilemeyecek. Uyandığında maf-sallarında, doğrulup bir iskemleye çıkabilecek iradeyi buluyor, kıpırdanıyor, derin derin nefes alıyor. Dünyadan aldığı son nefeslerdir bunlar. Bunu biliyor. Hayata tutunmak, yaşamayı kutsamak için yapmıyor bunu. Sırf son nefeslerin anlamını bir cümle olarak bir an zapt etmek istediği için yapıyor. Zihninde düzenli tek bir yargı yok yine. Gri bir tozun, bir rüzgârın kapladığı bir boşluk. Yine “duyuş”lar var, kelimeler ve cümleler yok. Şimdi kimin kaderini yaşıyor, kimin kaderinin son anlarını? Böyle bir kaderin sahibi olamaz... Neden olsun ki? Tanrı neden ona böyle bir kader yazsın? Böyle keskin sorular sorması için, sırf bunun için böyle bir kader yazar mı Tanrı? Fakat daha önce de... Ama şimdi bunlara kelimelerin elbisesini giydirmeye gerek yok, sırası değil. Üstelik ip de, ilmek de hazır. Ne zaman, hangi arada ipi bağladı tavana, ne zaman ilmek attı bilmiyor. Öyleyse törene gecikmemeli. Tavandaki ampulün cılız ışığının halkaları uğultuyla dönmeye başlıyor, gitgide hızlanıp derinleşiyor. Kapkara, dipsiz bir anafurun içine bakıyor artık.

Hafifçe -hiç titremeden hatta- ilmeği boynuna geçiriyor. Bir an, bir saniye sonra iskemleyi tekmeleyecek, sonra sadece bir ses duyulacak, bir kütürtü. Bir insanın, bir bedenin kırılmasının sesi? Kaburgaları ya da ayak bileği kırılan birinin çıkardığı ses? Bir boyun kırılması? Boğularak ölmeyi tercih eder miydi? Bir

an durup bunları düşünüyor, tüllerin gerisinden aydınlanmaya başlayan bahçeye bakıyor. Toprağı yaran bir çapa sesi duymak istiyor, belki hemen tüllerin gerisinde, balkonun ucunda tomurcuklanan elma ağacının pembe-beyaz çiçeklerine bir kuşun konduğunu yahut yapraklara tutunan bir çiy tanesinin toprağa düştüğünü, ta köşede, saksıda uyuyan camgüzelinin birden açiverdiğini... Basbayağı yaşamak istediğini anlıyor. Alelacele kaçıp, sıyrılıp kurtuluyor. Hayır, yaşamayı isteyecek kadar... Yaşamayı isteyecek kadar ne? Gerisini getiremiyor. Gerçekten oraya bütün içtenliğiyle koyabileceği tek bir kelime bile yok. Artık kapamalı gözlerini. Neden kapamalı? Verdiği her karar, kararın tekrarından ibaret bir soruyu doğuruyor. Neden kapamalı gözlerini? Son nefesinde gözlerini kapayanlar gibi mi ölmek istiyor? Görmekten korktuğu, çekindiği bir şey mi var? Gün ışığı her şeyi değiştirebilir mi? Bundan mı korkuyor yoksa?

İlmeği boynuna geçirip artık her şeyin hazır olduğuna karar verince kulaklarına dışarıda kıpırdanan, canlanan dünyanın bütün seslerini örten bir uğultu yerleştiriyor. Bunu bile isteye yapıyor. Artık hiçbir şeyin hazırladığı düzeni bozmasına izin veremez. Nedense besmele çekiyor iskemleye tekme vurmaya hazırlanırken. Bir ses, derinlerden bir yerden, belki de tavanda dönüp duran anaförün içinden adını haykırıyor. Bunu gerçekten duyduğuna emin değil. Kendi içine, kendi kuyularına bakıyor eğilip. Bir boşluk, karanlık ve sonsuz... Başka bir şey, görünen, görülebilen, görünebilen -görünen şeyde görünme istidadı vardır, görülen şey görülebilmeyi istemiştir - fakat hayır, bunları düşünüyor olamaz, bunlar düşüncenin, düşünölmek istenen düşüncenin fiilleridir- bir şey olmalı. Belki daha dikkatli, daha kuşatıcı, kavrayıcı bakarsa... Hayır, sonsuz bir boşluktan başka hiçbir şey göremiyor. Sonra o sesi uğultunun karanlığına savuruyor ve yeniden davranıyor. Adını haykıran ses, uğultuyu yırtıp yükseliyor. Eliyle ağzını kapatıyor sıkıca. İçinde haykıran biri mi var, hâlâ direnen, yaşamaya tutunan? Ölmek böyle bir şey midir aynı zamanda; içindekini, içindekileri de öldürmek midir? Ölüm korkusu mudur bir ses kılığına girip çınlayan? Ötürken sadece kendisinin mi yoksa aynı zamanda içindekilerin de mi katili olur insan? “Kim var benim içimde?” diye soruyor, sonra tamamlıyor soruyu, “kimler var?”. Onları öldürmeden, tek tek bir yerlere terk ederek hazırlanmalı değil miydi ölüme? Ne kadar terk ederse etsin gerçekten tek kalmak, mücerret olmak mümkün müdür? Tanrı? Tanrı mıdır yalnızca gerçek mücerret olan?

Sorularını susturup son bir hamle daha yapmaya karar verdi, davrandı. Fakat az önce savurup attığı ses, tam da o anda, daha derin, daha güçlü bir şekilde var oldu, gelip bütün varlığını uyaran bir haber olarak kulaklarına doldu. Durdu ve gözlerini kapadı, durdu ve düşündü bir an. Sonra hiç istemediği hâlde,

âdeta sürüklenen bir şey olarak ruhunun sesin peşi sıra kendisini öylece, orada bırakarak gittiğini hissetti, hatta belki de gördü. Hiçbir şey yapamıyor, elinden hiçbir şey gelmiyordu. Gidip bir salkımsöğüdün gölgesine sığınyor. İncecik bir yağmur iniyor yaprakların arasından. Etraf aydınlık, sanki güneşin ışıklarını sağarak yağıyor yağmur. Belki çiy düşüyor, belki akşamdan inen kırağı eriyor. Arkasında tüllerle aydınlanan bir pencere var, biliyor. Dönüp bakamıyor. Oradan, tüllerin gerisinden birisi bakıyor, saçlarının arasında dolaşan bir şeyden, belki de yağmurdan hissediyor bunu. Böyle yağmurlu ve ince bakışlar... Sonra bir kuzu sesi, bir gelincik, yaban nergisleri arasında kayboluyor. Köpekler uluyor uzaktan. Kar yağmış olmalı. Evren, bir beyaz fanus gibi çın çın ötüyor. Bu sese aşına olduğunu hissediyor, o sesin genişlettiği evrene... Salkım söğüdün, yüzüne çarpan dalları uyandırıyor onu. Bu uyanış ona, kendisine bir geçmiş inşa ettiğini duyuruyor. Dönüp geliyor ilmeğin boşluğundan açılan anlama. Bütün bu... Bu saatler, bu salkım söğüdün gölgesi, pencere, tüller, tüllerin gerisinden bakan, sonra yaban nergisleri, gelincik?.. Kar mı yağmış? Evrenin boşluğundaki çınlama? İnsan kendisine böyle böyle mi bir geçmiş yaratır, böyle mi ona tutunur, böyle mi vazgeçer ölmekten? Bir geçmişi olan ama gerçekten bir geçmişi olan nasıl terk edebilir onu? Ondan kurtulmak mümkün müdür? Belki de ölüm, tam orada, geçmişten kurtulmanın mümkün olduğu noktada başlayandır.

“Bir silahım olsa keşke” diyor, bunun ilmeğe karşı bir direnişin cümlesi olduğunu bile bile. -Ölmek için neden kendisinden başka bir şeye ihtiyaç duyar insan?- Başını kaldırıp tavana bakıyor, ampulün etrafındaki halkalar belli belirsiz bir hâl almış, siliniyorlar. Sokakta başlayan aydınlık, evin içini doldurmuş. Bahçede, bahçe duvarının ötesinde bir hayat başlıyor; sesler, koşuşturmalar, kuşların cıvıltısı... Demek çiçekler uyanıyor, demek toprak çitirtilarla genleşiyor, güne hazırlanıyor. Duvara, duvara vuran güneşin baygın sıcaklığına bir kertenkele tutunmuştur şimdi. Küçük parmaklarıyla hayatı, hayatın doldurduğu evreni kavıyor sanki. Balkondaki saksılar gelip geçenleri selamlıyor, çiçekler sabah mahmurluğunu havaya yayan birer gözdür, bir genç kız dinginliğiyle, umut ve ihtirasla bakıyorlar gökyüzüne. “Keşke” diyor bir kere daha, uzun bir “keşke” oluyor bu, arkasına kelimeler sıralamak istiyor, başaramıyor. Seçemiyor kelimeleri uğultuyla akan nehrin içinden. Durup dinliyor, bakışlarıyla güneşin sararttığı karşı duvarı tarayarak. Boşlukta bir çerçeve sallanıyor, bir fotoğraf, fotoğrafı aşan bir davet, bir anlam... Sonra kapının hemen arkasından başlayıp karşı duvara kadar uzanan kitaplığa kayıyor gözleri. Kitapların arasından birini -amaçsız bir seçim olduğunu bile bile- seçmek istiyor. Alıp okuyacak değil, hayır. Sırtlarında yazan adlardan birinin çağrısını bekliyor. Harfler, kelimeler akıp duruyor, birbirlerine karışıyor.

Boşlukta öylece duran ilmeğe bakıyor bir kere daha, ilmeğin boşluğundan beliren dünyaya... Bu boşluğa anlamlı bir yüz yerleştirmek, anlamlı bir çift gözün bakışını sığdırmak mümkün mü? Bir çocuk ya da bir kadın, sevgili bir kadın yüzü?.. Simsiyah gözlerinin boşluğuyla bütün dünyayı dolduran bir kadın? Bir çocuk?.. Hayatın en kesin çağrısı bunlar, bunu biliyor. Fakat bu çağrıyı yaratan kendisi değil mi? Bir geçmiş yaratmak gibi bir şey işte. Yaşamak mı istiyor yoksa? Bütün bu hazırlık, bu ip, bu ilmek kendi kendisine bir ihtar mı? Her şey yaşamayı kutsamak, ölüm denen şeyi iyice uzaklaştırmak için mi? Ölümü uzaklaştırmanın en kesin yolu ölmek değil midir? Öyleyse... Öyleyse? Ölümden kaçmak, kurtulmak için mi ölmek istiyor gerçekten? Bu bir sebep olabilir mi?

Hayır, soruların çoğalmasına izin vermemeli. Kelimeler öylece, anlamsız, uzakta, şekilsiz, belirsiz kalmalı. Akıp durmalı bir nehir gibi. Onların uğultusunun bile bir anlamı olmamalı.

Son bir hamle yapıyor. “Bu son” diyor bu sefer gerçekten her şeye son vermek için. İlmeği boynuna geçiriyor. “Ellerim mi titriyor ne?” diyor kendi kendine. İlmeğin düğümünü eliyle aşağı çekiyor, boynundaki halkayı daraltıyor iyice. Tek bir hamle her şeyi bitirecek. Bir ses duyacak sadece, bir ses, bir kırılma sesi. Belki onun bir ses olduğunu kavramaya bile vakit kalmadan bitecek her şey. Sol ayağının üstünde yükseliyor, sağ ayağını kurtarıyor sonra, geriye alıyor iyice. Boşlukta sallayıp tabureye son hamlesini yapacak. Tanrıdan af dilese? Bir tövbe? İyice bir tövbe? “Korkuyor muyum yoksa?” diyor, sonra kendini yalanlamak için avazının çıktığı kadar bağıyor; “hayır!” diyor. Sesinin şiddetinin kendisini ikna edeceğini sanıyor. Fakat o “hayır!”, o haykırış gidip bir yerlere çarpıyor, anlam değiştirerek yankılanıp kendisine geri geliyor.

Boşluktaki ayağının parmaklarının ucuna kadar gerildiğini hissediyor.

“Bir silahım olsa” diyor bir kere daha.